

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 • 50 • 2009

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «СУПТЕЛЬ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SUPTEL v. UKRAINE)**

(Заява № 39188/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

19 лютого 2009 року

ОСТАТОЧНЕ

19/05/2009

Текст рішення може підлягати редакційним виправленням

У справі «Суптель проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *Голова*,

Райт Маруст (Rait Maruste),

Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),

Рената Ягер (Renate Jaeger),

Ізабель БерроЛефевр (Isabelle BerroLefevre),

Миряна ЛазароваТрайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska), *судді*,

Станіслав Шевчук (Stanislav Shevchuk), *суддя ad hoc*,

а також Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *Секретар секції*,

після наради за зачиненими дверима 27 січня 2009 року

постановляє таке рішення, ухвалене в той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою (№ 39188/04), яку подав до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянин України Олександр Леонардович Суптель (далі — заявник) 14 жовтня 2004 року.

2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Ю. Зайцев.

3. 14 травня 2007 року Суд вирішив повідомити Уряд про заяву. Суд також вирішив одночасно розглядати питання щодо суті та прийнятності заяви (пункт 3 статті 29 Конвенції).

ФАКТИ**I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ**

4. Заявник, 1963 року народження, проживає у м. Києві.

5. 22 грудня 1998 року заявник разом з С. Н. і В. Б. підпалив смолоскипом автомобіль, який належав О. С., помстившись йому у такий спосіб за стверджувану нечесність у ділових стосунках між ними. Салон автомобіля було пошкоджено. Міліція вирішила не порушувати кримінальну справу за фактом підпалу за відсутністю складу злочину.

6. 8 травня 1999 року О. С. отримав смертельне ножове поранення.

7. Того ж дня за фактом смерті О. С. було порушено кримінальну справу.

8. За твердженнями заявника, 8 травня 1999 року, приблизно о 20 годині, його було затримано за підозрою в підбурюванні до вбивства і доправлено до Ватутінського районного відділу міліції в м. Києві, де

10 травня 1999 року він зазнав поганого поводження з боку близько десяти працівників міліції, доки не зізнався у вчиненні злочину. Він стверджував, зокрема, що працівники міліції, одягнувши на нього наручники, били його ногами і роздробили йому ломом щиколотку. Він знепритомнів, а коли прийшов до тями, зрозумів, що його підвісили на ломі, заклавши закуті в наручники руки за зігнуті в колінах ноги. Після того як заявник підписав явку з повинною, працівники міліції зателефонували його дружині і сказали принести змінний одяг і пальто, на якому потім заявника перенесли до камери для затриманих. Побоюючись, що працівники ізолятора тимчасового тримання (далі — ІТТ) відмовляться прийняти заявника через наявні у нього тілесні ушкодження, працівники міліції залишили заявника, який не міг ходити, в камері для затриманих у райвідділі міліції без будь-якої первинної медичної допомоги.

9. Згідно з офіційним протоколом, заявника було затримано 10 травня 1999 року о 15 годині у приміщенні Ватутінського районного відділу міліції.

10. 10 травня 1999 року було порушено кримінальну справу щодо заявника і ще двох осіб — М. В., який підозрювався у завданні ножового поранення О. С., та С. Н., який підозрювався в тому, що найняв М. В. з цією метою.

11. 19 травня 1999 року заявника було поміщено до ІТТ. Черговий зафіксував наявність у заявника ушкодження ноги.

12. 20 травня 1999 року лікар ІТТ викликав швидку медичну допомогу. Фельдшер швидкої допомоги встановив, що у заявника сильне забиття грудної клітки та вжив заходів для поміщення заявника до лікарні швидкої допомоги, в якій він перебував на лікуванні до 17 червня 1999 року. Як свідчить медична довідка, видана лікарнею, у заявника була закрита травма грудної клітки, закритий множинний перелом правої щиколотки і гематома в ділянці гомілковостопного суглоба. Заявникові було зроблено операцію для дренивання абсцесів на щиколотках, у ході якої з суглобів було видалено 15 мл гною з одного і 5 мл з другого.

13. 22 травня 1999 року заявникові було пред'явлено обвинувачення в підбурюванні до вбивства.

14. 29 жовтня 1999 року за результатами розгляду заяви заявника про погане поводження прокуратура Ватутінського району прийняла постанову про відмову у порушенні кримінальної справи проти працівників міліції, визнавши його скаргу необґрунтованою.

15. 24 квітня 2000 року матеріали справи щодо обвинувачення у вбивстві разом з обвинувальним висновком було направлено до Київського міського суду для розгляду по суті.

16. 10 травня 2000 року було проведено перше судове засідання.

17. У період з травня до жовтня 2000 року судом було проведено близько одинадцяти судових засідань. Під час судових засідань усі підсудні відмовилися від своїх первісних зізнавальних показань. Двоє свідків також поскаржилися, що зазнали поганого поводження з боку працівників міліції, які в такий спосіб примушували їх дати показання проти підсудних, які були їхніми друзями. Заявник також стверджував, що текст зізнавальних показань був підготовлений працівниками міліції і вони примусили заявника підписати його.

18. 31 жовтня 2000 року Київський міський суд визнав підсудних винними у вчиненні інкримінованих їм злочинів і призначив заявнику покарання у виді позбавлення волі строком на п'ятнадцять років. Суд відхилив твердження підсудних про погане поводження, спираючись головним чином на показання восьми працівників міліції, які заперечували ці твердження, хоча визнали, що під час затримання підсудних було застосовано силу. Суд також послався на постанову прокуратури від 29 жовтня 1999 року про відмову в порушенні кримінальної справи за заявою заявника.

19. 14 січня 2001 року заявник знову звернувся до прокуратури із заявою про порушення кримінальної справи у зв'язку із поганим поводженням. 9 лютого 2001 року було прийнято постанову про відмову у порушенні кримінальної справи.

20. 19 лютого 2001 року у зв'язку зі скаргами на погане поводження, що надійшли від підсудних і кількох свідків, заступник голови Комітету Верховної Ради з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією пан Р. надіслав листа до Генерального прокурора, в якому вимагав провести перевірку.

21. У листі до Київського міського суду від 2 березня 2001 року заступник Генерального прокурора просив суд долучити його лист до матеріалів справи та повідомив пану Р. про неможливість на той момент провести розслідування, оскільки справа перебувала на розгляді в суді, що позбавляло органи прокуратури можливості доступу до відповідних документів, долучених до матеріалів справи.

22. 27 березня 2001 року поліклініка Ватутінського району видала заявникові довідку, в якій зазначалось, що, окрім тілесних ушкоджень, які було задокументовано в лікарні, у травні 1999 року він також зазнав ушкоджень зап'ястка та куприка.

23. 17 травня 2001 року Верховний Суд скасував вирок Київського міського суду від 31 жовтня 2000 року і повернув справу на додаткове розслідування. Суд звернув увагу на те, що явка з повинною, надана заявником, була датована 8 травня 1999 року, тоді як згідно з офіційним протоколом його вперше було допитано і затримано 10 травня 1999 року. Суд зазначив, що суд першої інстанції повинен був витребувати медичний висновок щодо заявника, щоб отримати об'єктивну інформацію про його тілесні ушкодження, а також висновок графологі-

чної експертизи, щоб перевірити твердження заявника про те, що заява про явку з повинною не була написана ним самим.

24. 23 липня 2001 року органи слідства вирішили знову порушити кримінальну справу щодо заявника, С. Н. і В. Б. за підозрою в підпалі автомобіля О. С. у 1998 році. Згодом заявникові було пред'явлено обвинувачення у вчиненні підпалу.

25. 26 липня 2001 року кримінальні справи стосовно підпалу і вбивства було об'єднано в одне провадження.

26. 31 серпня 2001 року медичні документи щодо тілесних ушкоджень заявника були досліджені судово-медичним експертом, який підтвердив, що у травні 1999 року у заявника була гематома в ділянці правого гомілковостопного суглоба. Водночас він встановив, що діагноз забиття грудної клітки був недостатньо обґрунтований. Експерт не надав висновків стосовно інших тілесних ушкоджень, зазначених у медичних документах заявника.

27. 7 вересня 2001 року міліція порушила кримінальну справу щодо Н. Н., дружини заявника, на тій підставі, що працюючи медсестрою, вона підробила, зокрема, довідку, яка, нібито, була видана поліклінікою Ватутінського району 27 березня 2001 року. 16 жовтня 2001 року її було звільнено від кримінальної відповідальності.

28. 30 вересня 2001 року прокуратура Ватутінського району знову відмовила в порушенні кримінальної справи за скаргами заявника на погане поводження. Прокуратура зазначила, зокрема, що заявника було затримано 8 травня 1999 року, а оскільки працівникам міліції було відомо про те, що заявник, колишній спортсмен, має міцну статуру та, можливо, є озброєним, а також про його причетність до вчинення тяжкого злочину, при його затриманні вони були вимушені застосувати силу. При цьому вони збили заявника з ніг, штовхнули на капот автомобіля і наділи наручники. Прокуратура вважала, що саме це було причиною виникнення гематоми у заявника. Щодо інших тілесних ушкоджень, про які зазначалось в медичних документах заявника, то відповідно до висновку останньої медичної експертизи вони підтверджені не були.

29. 29 листопада 2001 року Київський науково-дослідний інститут судових експертиз визнав ймовірним те, що текст явки з повинною, наданої заявником, був продиктований фахівцем, досвідченим у підготовці процесуальних документів, особі, яка писала цей текст в стані стресу, можливо, у зв'язку з сильним фізичним болем. Експертизи для визначення того, чи справді заява про явку з повинною була написана заявником, проведено не було.

30. У лютому 2002 року кримінальну справу щодо вбивства і підпалу було направлено на розгляд до апеляційного суду м. Києва (колишній Київський міський суд).

31. 10 квітня 2002 року суд вирішив, що у справі необхідно провести додаткове розслідування. Суд встановив, зокрема, що під час досудового слідства вказівки Верховного Суду було виконано не повною мірою. Так, не було встановлено, чому зізнання заявника було датовано 8 травня 1999 року, адже жодних інших процесуальних документів цього дня складено не було; жодних документів щодо того, де заявник тримався з 8 до 18 травня 1999 року та чому він прибув до ІТТ лише 19 травня 1999 року також не було. Суд також вказав на необхідність допиту посадових осіб, відповідальних за приміщення, в яких до 19 травня 1999 року тримали заявника, щодо стану його здоров'я в зазначений період. Також слідчі органи повинні були встановити імовірність того, чи могли тілесні ушкодження заявника бути завданими у спосіб, про який він стверджує.

32. 13 червня 2002 року Верховний Суд України залишив без змін рішення про направлення справи на додаткове розслідування.

33. 31 жовтня 2002 року справу було направлено на розгляд апеляційного суду м. Києва. У період з грудня 2002 року до листопада 2003 року суд провів близько сорока засідань.

34. 6 листопада 2003 року апеляційний суд м. Києва повернув справу в частині обвинувачень у вчиненні вбивства на додаткове розслідування. Зокрема, суд визнав, що документи щодо першого допиту заявника, під час якого той зізнався у вчиненні вбивства, є недопустимими доказами, оскільки заявника допитували за відсутності захисника, тоді як його участь у справі була обов'язковою з огляду на тяжкість інкримінованого заявникові злочину. Суд вказав і на те, що слідчі органи не встановили фактів, пов'язаних з наданням заявником явки з повинною та іншими обставинами його затримання і першого допиту, включаючи дату цих подій. Суд зазначив, що згідно з твердженням слідчого, йому не було відомо про затримання заявника 8 травня 1999 року і, за його словами, заявник зробив зізнання 10 травня 1999 року. Водночас, згідно з поясненнями кількох працівників міліції, слідчим органам і прокуратурі було добре відомо про те, що заявника затримали 8 травня 1999 року. Суд також зауважив, що експерт, який проводив медичну експертизу травм заявника, не надав висновків щодо деяких тілесних ушкоджень заявника, зокрема травми зап'ястка і двох абсцесів, які згадувалися в багатьох медичних документах заявника. Більш того, експертизу проводила не група експертів, як це вимагалось відповідними документами, а експертом одноособово.

35. 14 листопада 2003 року апеляційний суд м. Києва визнав заявника, С. Н. і В. Б. винними у підпалі і призначив заявнику покарання у вигляді позбавлення волі строком на сім років.

36. 15 квітня 2004 року Верховний Суд залишив ухвалу апеляційного суду м. Києва від 6 листопада 2003 року та вирок від 14 листопада 2003 року без змін.

37. 26 липня 2004 року слідчі прийняли постанову про проведення стосовно заявника комісійної судово-медичної експертизи.

38. 24 грудня 2004 року Київський науково-дослідний інститут судових експертиз визнав необґрунтованим діагноз закритої травми грудної клітки. Однак, було підтверджено, що 20 травня 1999 року заявник мав такі ушкодження: крововилив у лівому гомілковостопному суглобі та забиття м'яких тканин лівої руки, що належали до легких тілесних ушкоджень, а також крововилив у правому гомілковостопному суглобі і закритий перелом правої щиколотки, що належали до тілесних ушкоджень середньої тяжкості. Хоча наявні документи не давали змоги встановити точну дату завдання цих ушкоджень, ймовірність їх виникнення у період з 8 до 11 травня 1999 року не виключалась.

39. Станом на 28 грудня 2006 року кримінальну справу щодо М. В., ймовірного виконавця вбивства, було закрито за недоведеністю його участі у вчиненні цього злочину. Станом на квітень 2008 року провадження у справі щодо заявника і С. Н. тривало.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

40. Відповідні положення Конституції України та Кримінально-процесуального кодексу викладено в рішенні Суду у справі «*Козинець проти України*» (*Kozinets v. Ukraine*), заява № 75520/01, пп. 39–42, від 6 грудня 2007 року).

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 3 КОНВЕНЦІЇ

41. Посилаючись на статтю 3 Конвенції, заявник скаржився, що зазнав поганого поводження з боку працівників міліції, які примусили його зізнатися в підбурюванні до вбивства. Відповідне положення Конвенції передбачає таке:

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

A. Щодо прийнятності

42. Уряд не надав коментарів щодо прийнятності цієї скарги.

43. Суд вважає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути оголошена прийнятною.

B. Щодо суті

1. Подання сторін

44. Заявник стверджував, що не чинив опору при затриманні і що в будь-якому разі тілесні ушкодження йому завдали під час тримання під вартою з метою домогтися від нього зізнання. Йдеться, зокрема, про забиття грудної клітини, ушкодження зап'ястка і куприка, а також переломи щиколотки і виличної кістки. Тримавши заявника в камері для затриманих у відділі міліції більше тижня після першого допиту, працівники міліції позбавили його доступу до медичної допомоги, що призвело до погіршення стану його здоров'я. Його дружина лише записала те, що їй сказав лікар, розглянувши медичні документи заявника. У будь-якому разі той факт, що вона склала одну довідку, не має суттєвого значення, оскільки матеріали справи містять багато інших незалежних доказів завдання заявникові численних тілесних ушкоджень.

45. Уряд зазначив, що в медичних документах щодо ушкоджень заявника існують розбіжності, які були результатом, зокрема, підробки, здійсненої дружиною заявника. Втім, згідно з експертним висновком від 31 серпня 2001 року у заявника була гематома в ділянці правого гомілковостопного суглоба. Уряд вважав, що така травма може бути кваліфікована лише як легке тілесне ушкодження, яке могло бути спричинене діями працівників міліції при його затриманні. Враховуючи обґрунтовану підозру працівників міліції щодо причетності заявника до вчинення вбивства, ризик чинення ним опору при затриманні, ймовірність наявності у нього зброї, а також те, що він був спортсменом і мав міцну статуру, сила, застосована з метою його затримання, не була непропорційною.

2. Оцінка Суду

46. Суд повторює, що стаття 3 Конвенції забороняє без будь-яких виключень катування і нелюдське чи таке, що принижує гідність, поводження. Погане поводження підпадає під дію статті 3 Конвенції, якщо досягнуто певного мінімального рівня жорстокості. Оцінка такого мінімального рівня є відносною; вона залежить від усіх обставин справи, таких як тривалість поводження, його фізичні та психологічні наслідки, а в деяких випадках враховуються стать, вік і стан здоров'я потерпілого. Застосування до особи, позбавленої волі, заходів фізичного впливу, які не були спричинені її власним поводженням, є приниженням її гідності та є в принципі порушенням права, гарантованого статтею 3 Конвенції (див. рішення у справі *«Лабіта проти Італії» (Labita v. Italy) [ВП]*, заява № 26772/95, від 6 квітня 2000 року, пп. 119–120, *ECtHR* 2000IV).

47. Суд при оцінці доказів керується критерієм доведення «поза розумним сумнівом». Таке доведення може впливати із сукупності ознак чи неспростовних презумпцій, достатньо вагомих, чітких і узгоджених між собою (див. рішення у справі «Ірландія проти Сполученого Королівства» (*Ireland v. the United Kingdom*)). Коли вся чи значна частина інформації стосовно подій, про які йдеться, відома винятково органам влади — як це має місце у справі щодо ув'язнених осіб, які перебувають під контролем органів влади,— і коли у таких осіб під час їхнього ув'язнення з'являються тілесні ушкодження, це породжує відповідні обґрунтовані презумпції факту. При цьому тягар доведення можна вважати покладеним на органи влади, адже саме вони мають надати задовільні та переконливі пояснення (див. рішення від 4 грудня 1995 року у справі «Рібіч проти Австрії» (*Ribitsch v. Austria*), Series A № 336, пункт 34, і рішення у справі «Салман проти Туреччини» (*Salman v. Turkey*) [ВП], заява № 21986/93, пункт 100, ECHR 2000VII).

48. Повертаючись до обставин справи, що розглядається, Суд зазначає, що 20 травня 1999 року, під час медичного огляду при переведенні заявника з відділу міліції до ІТТ, було встановлено наявність у нього різних тілесних ушкоджень, у зв'язку з чим його було госпіталізовано та прооперовано, і до 17 червня 1999 року він перебував на стаціонарному лікуванні. Суд також бере до уваги наявність в різних документах певних розбіжностей щодо тяжкості тілесних ушкоджень заявника. Однак, Суд зазначає, що результати медичної експертизи від 24 грудня 2004 року на національному рівні не оспорювались і Уряд не навів жодних аргументів на спростування їхньої достовірності. За цих обставин Суд вважає за належне спиратися у своєму аналізі на результати зазначеної експертизи, згідно з якими заявник зазнав кількох тілесних ушкоджень, кваліфікованих у сукупності як ушкодження середньої тяжкості. На думку Суду, ці ушкодження були досить серйозними, аби становити погане поводження у значенні статті 3 Конвенції.

49. Щодо твердження Уряду про те, що заявник зазнав ушкоджень внаслідок застосування пропорційної сили під час його затримання, Суд зазначає, що на підтвердження цього доводу не було надано докладної інформації про хід затримання (включаючи дату і місце проведення, кількість працівників міліції, які брали участь у затриманні, характер опору заявника). Більш того, запропонована версія пояснює лише виникнення гематоми, тоді як обставин, за яких заявник зазнав інших тілесних ушкоджень, так і не були чітко встановлені майже за дев'ять років розслідування. Зокрема, як зазначено в рішенні апеляційного суду м. Києва від 6 листопада 2003 року, розслідуванням не було чітко встановлено, коли саме — 8 чи 10 травня 1999 року було вперше допитано заявника, чому його не перевели до ІТТ одразу після прийняття рішення про взяття його під варту, в яких умовах він три-

мався до того, як його перевели до ІТТ, і чи надавали йому в той період належну медичну допомогу.

50. Відповідно, хоча матеріали справи не містять переконливих доказів того, за яких обставин заявник зазнав тілесних ушкоджень, Суд вважає, що медичні докази, докладна версія заявника, те, що органи влади не надали чіткого і несуперечливого пояснення щодо місцеперебування заявника з 8 до 19 травня 1999 року, отримання від заявника зізнавальних показань за обставин, коли йому, як видається, не забезпечувались відповідні процесуальні гарантії, а також відсутність правдоподібного альтернативного пояснення походження його тілесних ушкоджень у сукупності породжують обґрунтовану підозру щодо ймовірності завдання цих ушкоджень працівниками міліції.

51. Суд повторює, що відповідальність за умови тримання осіб під вартою несе держава, і що обов'язок забезпечення захисту таких осіб покладено на органи влади. Беручи до уваги обов'язок органів влади пояснити причини виникнення тілесних ушкоджень у осіб, які перебувають під їхнім контролем, Суд вважає, що сам той факт, що нікого не було визнано винним у вчиненні насильницького злочину щодо затриманого, як відбулося в цій справі, не може звільняти державу від відповідальності за Конвенцією (див., *mutatis mutandis*, рішення у справах «Есен проти Туреччини» (*Esen v. Turkey*), заява № 29484/95, п. 28, «Яз проти Туреччини» (*Yaz v. Turkey*), заява № 29485/95, п. 30, і «Айше Тепе проти Туреччини» (*Ayşe Tepe v. Turkey*), заява № 29422/95, від 22 липня 2003 року).

52. Отже, Суд доходить висновку, що у зв'язку з цим мало місце порушення статті 3 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

53. Заявник також скаржився, що тривалість провадження в його кримінальній справі не відповідала вимозі «розумного строку», встановленій пунктом 1 статті 6 Конвенції, який передбачає таке:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який ... встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення...»

A. Щодо прийнятності

54. Суд вважає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

В. Щодо суті

1. Період, який має братися до уваги

55. Суд зазначає, що при розгляді кримінальних справ відлік «розумного строку», зазначеного у пункті 1 статті 6 Конвенції, розпочинається з моменту пред'явлення особі обвинувачення — іншими словами, коли їй компетентним органом надається офіційне повідомлення про те, що вона вчинила злочин. Це визначення також відповідає аналізу того, чи «мав місце значний вплив на становище підозрюваного». Що стосується закінчення «строку», то при розгляді кримінальних справ строк, що регулюється пунктом 1 статті 6 Конвенції, охоплює все провадження, про яке йдеться, включаючи апеляційне провадження (див. рішення у справі *«Merit проти України» (Merit v. Ukraine)*, заява № 66561/01, п. 70, від 30 березня 2004 року).

56. Що стосується фактів у справі, що розглядається, Суд, виходячи з наявних у нього матеріалів, зазначає, що незважаючи на те, що кримінальну справу було офіційно порушено 10 травня 1999 року, і незважаючи на наявність певних розбіжностей в документах щодо дати першого допиту заявника, матеріали справи свідчать про те, що заявник надав явку з повинною та був допитаний 8 травня 1999 року щодо його причетності до вбивства. Станом на квітень 2008 року кримінальне провадження стосовно обвинувачень у вчиненні вбивства залишалось на стадії досудового слідства. На той момент його тривалість уже становила приблизно дев'ять років.

2. Розумність тривалості провадження

57. Суд зазначає, що розумність тривалості провадження повинна оцінюватись з урахуванням обставин справи та таких критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів влади, а також важливість спору для заявника (див., серед багатьох інших прикладів, рішення у справі *«Пелісьє і Сассі проти Франції» (Pelissier and Sassi v. France)* [ВП], заява № 25444/94, п. 67, ECHR 1999II). Суд також зазначає, що в кримінальному провадженні обвинувачений повинен мати право на розгляд його справи з особливою ретельністю, особливо, якщо він тримається під вартою (див., серед інших джерел, рішення у справах *«Юртаєв проти України» (Yurtayev v. Ukraine)*, заява № 11336/02, пункт 37, від 1 січня 2006 року, *«Нахманович проти Росії» (Nakhmanovich v. Russia)*, заява № 55669/00, пункт 89, від 2 березня 2006 року, та *«Іванов проти України» (Ivanov v. Ukraine)*, заява № 15007/02, пункт 71, від 7 грудня 2006 року).

58. Суд бере до уваги те, що кримінальне провадження, про яке йдеться, стосувалося групи обвинувачених, причетних до вчинення двох злочинів — вбивства і підпалу, а певні доказові і процесуальні аспекти були досить складними. Суд також враховує зусилля суду першої інстанції щодо призначення слухань справи з достатньою частотою.

59. З іншого боку, Суд зауважує, що затримки з вирішенням справи виникали головним чином через численні повернення справи на додаткове розслідування та виправлення процесуальних помилок. Станом на квітень 2008 року після майже дев'яти років розслідувань досудове слідство стосовно вбивства ще тривало. Немає жодних свідчень того, що з грудня 2004 року, коли було закінчено судовомедичну експертизу травм заявника у його справі, було вчинено будьякі слідчі дії.

60. Розглянувши всі надані матеріали у світлі відповідної практики (див., серед інших джерел, рішення у справі *«Іванов проти України»*, заява № 15007/02, п. 74, від 7 грудня 2006 року, і *«Беньямінсон проти України»* (*Benyaminson v. Ukraine*), заява № 31585/02, пункти 104, 106, від 26 липня 2007 року), Суд вважає, що Уряд не надав переконливого пояснення такої затримки. Отже, тривалість провадження в кримінальній справі заявника є надмірною і не відповідає вимозі «розумного строку».

61. Відповідно мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

III. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

62. Посилаючись на підпункт «с» пункту 1 статті 5 і на пункти 3, 4 і 5 статті 5 Конвенції, заявник також скаржився на незаконність застосованого до нього запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, на тривалість тримання під вартою та на ненадання відшкодування. Насамкінець, він також посилався на підпункт «а» пункту 1 статті 5 і пункт 2 статті 6 Конвенції, не уточнюючи своїх скарг за цими положеннями.

63. Уважно дослідивши зауваження заявника, виходячи з сукупності наявних матеріалів, Суд не встановив в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією.

64. Відповідно ця частина заяви повинна бути оголошена неприйнятною згідно з пунктом 1, підпунктом «а» пункту 3 та пунктом 4 статті 35 Конвенції як така, що є явно необґрунтованою.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

65. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода

66. Заявник вимагав 46 292 євро відшкодування матеріальної шкоди, завданої з різних підстав, і 50 000 євро відшкодування моральної шкоди.

67. Уряд заперечив проти цих вимог.

68. Суд не вбачає жодного причинно-наслідкового зв'язку між констатованими порушеннями та стверджуваною матеріальною шкодою. Щодо вимоги про відшкодування моральної шкоди, то оскільки у цій справі було встановлено порушення статті 3 та пункту 1 статті 6 Конвенції, Суд вважає, що внаслідок цих порушень заявник дійсно зазнав страждань і відчаю. Враховуючи вищевикладене та з огляду на свою практику (див., наприклад, рішення у справах *«Афанасьєв проти України»*, заява № 38722/02, п. 84, від 5 квітня 2005 року, і *«Луговий проти України»* (*Lugovoy v. Ukraine*), заява № 25821/02, п. 46, від 12 червня 2008 року), а також здійснюючи оцінку на засадах справедливості, Суд присуджує заявникові 11 000 євро відшкодування моральної шкоди.

В. Судові та інші витрати

69. Заявник також вимагав 4000 євро компенсації судових витрат, але не надав відповідних документів на підтвердження.

70. Уряд заперечив проти цих вимог.

71. Відповідно до практики Суду, заявник має право на компенсацію судових витрат, якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їх розмір — обґрунтованим. У справі, що розглядається, Суд, беручи до уваги наявну в нього інформацію та виходячи із зазначених вище критеріїв, відхиляє вимогу заявника.

С. Пеня

72. Суд вважає, що пеня в разі несвоєчасної виплати має визначатися на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку плюс три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скарги за статтею 3 і пунктом 1 статті 6 Конвенції прийнятними, а решту скарг у заяві — неприйнятними.

2. *Постановляє*, що мало місце порушення статті 3 Конвенції.

3. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

4. *Постановляє*, що:

а) упродовж трьох місяців від дня, коли це рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має виплатити заявнику 11 000 (одинадцять тисяч) євро відшкодування моральної шкоди разом з будь-якими податками, що можуть нараховуватись на цю суму; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

б) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до остаточного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, плюс три відсоткові пункти.

5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою і повідомлено письмово 19 лютого 2009 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
(Claudia Westerdiek)
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
(Peer Lorenzen)
Голова